

FRANTIŠKA PODZIMKOVÁ

OPONENTNÍ POSUDEK DIPLOMNÍHO PROJEKTU:

NALEZENÍ IDEÁLNÍHO MÍSTA A NÁVRH BUDOVY I OKOLÍ NÁRODNÍ KNIHOVNY

ATELIER KUZEMENSKÝ A KUNAROVÁ, LS 2019

5. 6. 2019

Lokalita

Volba lokality dosti poničeného Těšnova mne zprvu překvapila. Vykastrované území nikoho, přetáté estakádou po cituji: "oáze vzdělanosti a schránce národního písemnictví" dnes nevolá, možná na hranici slyšitelnosti. Místo mi na první pohled připadá slabé, pro záměr mimo dění a vazby.

Ale úloha je zadána a deklarována jako teoretická. V samotných východiscích návrh volně pracuje s dopravní koncepcí zklidnění SJ magistrály od atelieru SATRA spol s.r.o. z roku 2012. Tato koncepce / rušící estakádu a nahrazující ji čtyřproudým bulvárem s tramvají v ose / zásadně napomáhá autorce v dalším odvinutí příběhu a činí zadání na zvolených plochách „možným“. Čili nastavení zadání přijímám a přistupuji na mentální konstrukt: lokalizace Národní knihovny je iniciačním krokem k revitalizaci Těšnova.

Urbanismus

Provázání návrhu směrem k Muzeu HLMP je sympatické a úvahově oboustranně na místě. Provazba obou institucí je jistě místně vzájemně posilující.

Přesto by bylo vhodnější více péče v návrhu i novému uvolněnému prostoru kolem Muzea HLMP. Řešení parku a především kontakt s vlastní architekturou budovy muzea je pro mne schematický, spíše jen nástin měřítka. V deklarovaném plovoucím parku bych si přál / vzhledem k jeho rozměru / ještě více zeleně na úkor zpevněných ploch. I navázání na severní předpolí stavby a řešení tohoto mi přijde mechanické. Otázná je mi zde i sama forma parkového řešení, nahlíženo ve vztahu na navazující plochy / tuto část již situace projektu nemapují/.

Výsledek urbanistického řešení není přes veškerou snahu s prostředím příliš souladný ani urbanisticky homogenní. Projektem navržené objemové řešení budovy měřítkově nijak doložitelně nereaguje na okolní urbanismus. Výsledně se z něj vyděluje. To ostatně dokládají i přiložené perspektivy-zákresy. Nakolik je solitér autorsky cílený? Neumím rozlišit, ale míra integrace v místě je nižší, než mi je sympatické. Knihovna je zjevně objemná. Objemná natolik, že se již vymyká místu i měřítku čtvrti, po mém soudu, „nevtahuje okolí“, jak je psáno v průvodním textu. Nepatří do žádné z okolních struktur či forem, je výlučným solitérem balancujícím nestabilně na hraně Petrské čtvrti a Karlína. Možná nezačlenění stavby způsobuje i jistá těžkopádnost...? Ale i obráceně: jakkoli je knihovna převelká-je stále i nízká. Nízká, aby vybočila úplně a byla tak přesmělým gestem, zcela osamělým sólistou či drzým atraktorem.... Už moc velká, ale stále ještě málo velká??

Snaha o výraz stavby jako majestátního izolovaného solitéru nutně koliduje s potřebou vjezdu aut do navržených podzemních garáží v 2 a 3pp. Auta se však ku stavbě zjevně nemohou ani přiblížit. To se nehodí k záměru. Musí tak být navržena /při SZ nároží /soustava dvou navazujících zalomených a krytých ramp pod terénem o délce cca 95 metrů.

To považuji za nepoměrné a pouze formální. Přeci podél stavby samotné vede i rušná čtyřproudová komunikace. Auta jsou v místě již dávno přítomna, gumovat je nemá smyslu. Nejsem si jist ani návratem lipových alejí / zde navržených / lemujících bulvár v detailu...

Vnější forma-fasády

Knihovna je navržena jako kompaktní hmota. Autorka se vzhledem k objemu a možná i touze po jisté majestátnosti stavby vydala cestou objemové abstrakce, elementární formy kvadratického objemu. Pracuje

s obávaným a hmotným „archetypem ležícího kvádrů“, žel nejsem si jist, že tento ovládla. Již vlastní proporce základní hmoty ve vzájemných poměrech jsou možná těžko zvládnutelné. V heterogenním prostředí nejbližšího okolí si stavba nevytváří ke každému z nich vlastní vztah či nějaké vymezení, je jaksi „všesměrná“.

Knižní fondy uložené na obvodu stavby jsou prostě svého druhu manifest. I tak může vzniknout a vypadat ona deklarovaná „knihovna jako schránka pro uchování národního písemnictví“. Fond na perimetru půdorysu je toho druhu řešení rozhodnete se pro něj a řada křížovatek je minuta. Cestou za udržením konceptu mu nevyhnutelně obětujete většinu světla pro návštěvnické provozy, tím část pracovního prostředí, porci vnějších výhledů a samozřejmě i riskujete klimatologické potíže s knižním fondem na vnějších – tepelně nestabilních fasádách.

Knihovna je ve svém výrazu uměřená, možná až lehce archaická. Vyjevuje ven především své prostorové koncepční řešení. Připadá výrazem konzervativní, nedobytná, ochranná. Ale nadneseně i více „ministrsky institucionální“, než badatelsky přívětivá.

Stavba na mne nepůsobí jako otevřená instituce. Z hlediska celkového architektonického výrazu budova s okolím komunikuje nemnoho, nikterak se k němu přímějí neodkazuje. Možná i její jistá izolovanost od okolí má svůj základ v řešení a výrazu fasád / a samozřejmě celkové hmoty/.

Právě fasády návrhu považuji za jeho nejslabší část. Jsou řešeny jaksi všesměrně universálně, jazykem kompozic historie. V řešení fasád nenalézám odraz ni vliv prostředí. Nějakou provazbu na místo, na Těšnov, jsou tu trochu cizí a trochu samy. Jednotlivé fasády jsou striktně osově řešeny, žel navíc po dvojicích – vždy protilehlé jsou obdobné. Nemyslím, že užití přísně osových kompozic / jako principu fasád / bylo šťastné. Je zvoleno v prostředí kde osovost kompozic je vlastní částí starší okolní architektury.

Vzniklá masivní nároží s knižním fondem otevřenosti knihovny také nepřidají, hlavně ve zvýšeném parteru. Ku prospěchu není ani neuměřeně velké měřítko jejich nárožních obkladů. Tento je užit ve dvou nejnižších nadzemních podlažích, zvýšeném parteru. Řešení nároží stavbu spíše opevňují, působí stroze a nepřístupně, než aby zvaly zvědavé návštěvníky ku vstupu pro intelektuální osvěžení.

Diplomová práce v důkladně pojaté části úvodní teorie / analýz, historie, rozboru i popisu cíle / rozsahem těchto pasáží kontrastuje s poměrně krátkou zmínkou o vnějších fasádách a i konstrukci vlastního návrhu. Zde je projekt výrazně stručnější, více než bych očekával.

Interiér, vnitřní typologie

Vnitřní pohledy do interiéru / především u atria / ukazují na překvapivě malý soulad interiéru a vnějších fasád. Nejvýraznější je to v případě pojednání a celkového vyznění tektoniky atria. Atrium s výrazně modernistickou tektonikou opakujícího se rastru štíhlých sloupků vypadá jako z jiné stavby. Jiné proporce polí, nikde odkaz či stopy po úzkých proporcích generovaných předsazenými sloupy vnějších fasád. Dva dosti jiné přístupy. Leč ani vevnitř stavby parter s atriem nekypí životem, jak popisuje text.

V půdorysných řešeních napříč patry autorka dbá na interiér prostor. Prokazuje silnou vůli po přehledném, vyladěném řešení, architektonizovaném pročlenění prostor s vazbou na funkční náplň jednotlivých částí. Dispozice jsou jasné, střízlivé a funkční, vytváří programově prostory s atmosférou. Snaží se vyhnout mechanickému opakování. Jednotlivá podlaží „dále sledují“ celkovou ideu návrhu. Jednotlivé plochy jsou jasně strukturovány. Jsou logicky provázány, dávají možnost si poměrně jasně jednotlivé části domu zažít. Z hlediska typologického je provoz podřízen i svázán přijatou koncepcí dostředných prstenců. Domnívám se však, že např. 2. prstenec / s komunikacemi a servisem / je trochu zbytečně vztaženo k návštěvnickým plochám sezení.

Technická podlaží jsou řešena racionálně, se smyslem pro efektivní dispozičně – ekonomické řešení podlaží. Koncept však potřebuje polohou jednoho celého podlaží fondu v podzemí, přesněji pod parterem – v 1pp.

Kritické připomínky

Mám celkově vážné pochyby o knihovně, „naruby“, s fondem na obvodu.

Co se týče uložení fondu: popsané obvodové skladby považuji za nedostatečně tepelně kapacitní ani akumulací. Půdorysnou nepropojenost ploch fondu na běžných podlažích vnímám také jako handicap.

Vnitřní technologické čtyřtrubkové strojní řešení nestačí zajistit stabilní a rovnoměrné mikroklima při tomto objemu fondu. Navíc výměna znečištěného vzduchu centra Prahy k fondu není dobrým médiem. Voda je jistě lepší hlavní médium z hlediska nutné stability archivu a pomalého probíhání změn vnitřního prostředí.

Přemostění atria vloženými objemy v 5. a 6. np a znovu v 10. a 11. np je architektonicky zajímavé, ale obávám se, že světelně silně degraduje prostředí atria a do něj otočených návštěvnických provozů. Líbí se mi mosty zachycující perspektiva na dvojstraně 54/55. Přesto tyto objemy považuji výsledně za nadbytečné a oslabující.

Absentuje technologická střecha. Ta by jistě dosti neprospěla výzoru stavby, její důležité siluety. Polohy strojoven a technického zázemí v 2. a 3. pp jsou umístěny méně vhodně převážně po obvodě půdorysu. Jejich celkové plošné výměry považuji za zásadně poddimenzované. Vzhledem k provozu je otázkou dokonce existence nutnosti technologického nadzemního podlaží či půl podlaží.

Jistě jen časová tíseň zamezila doplnění popisů místností do půdorysu či zanesení konstrukčních podpor-sloupů do 1. – 3. pp v ploše pod atriem? Zde jsou tak bez zjevného důvodu obrovské konstrukční rozpory, větší než jinde ve stavbě ...

Závěr

K završení studia si autorka zvolila extrémně těžké zadání vpravdě olbřímího rozsahu. Zadání záludně spojené v trojitý břit, tj. nález místa, stanovení programu + návrh a řešení, řešení okolí stavby. Nevydala se cestou jistoty a utkala se s přetěžkým úkolem. Rozepsal jsem se i proto, abych ocenil autorku za rozsah vyprodukované práce na projektu a prošel opakovaně vše co zpracovala.

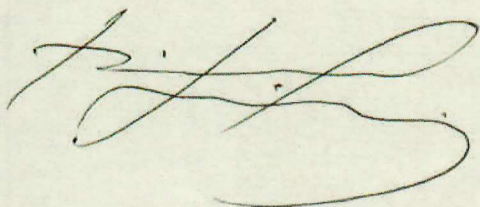
Přes všechny výše uvedené výhrady považuji diplomní projekt za splněný. Práce obsahově i výkresovým rozsahem jistě bohatě naplnila zadání. Již samotná část „teorie“ svým důkladným a pečlivě zdařilým zpracováním věrohodně dokládá snahu porozumět zvolenému místu. Stejně tak obsahu a požadavkům budovy Národní knihovny.

Hodnocený projekt je zpracovaný přehledně, v nadstandardním rozsahu, je prezentován kultivovaně. Je kompaktním výstupem architekta v odpovídající grafické úrovni. Na projektu je souhrnně odvedeno odpovídající penzum práce. Autorka tak po mém soudu splnila formální i obsahovou stránku pojednávky i odevzdávky diplomního projektu.

Dovětek

Národní knihovnu vnímám významem, mentálním přesahem, měřítkem i inženýrskými nároky jako jednu z královen disciplíny. Posuzuji absolvující studentce zadání, na které se bez hanby nemusí cítit mnohý soudný architekt pod padesát let svého věku. Myslím, že takové zadání se musí m.j. „dlouho nosit v hlavě“ a semestr prostě nestačí. Vyjádřit se k projektu Františky Podzimkové tak pro mne bylo z řady důvodů doposud nejtěžší. Tentokrát nemohu říci, že mi volba ateliérového zadání pro diplomní projekt konvenuje. Mám za to, že je nad férové možnosti diplomujících. Sám jsem za 25 let architektonické práce nikdy nic měřítkem obdobného nevytvořil, proto může autorka číst tyto řádky s klidem.

Návrh hodnocení : navrhuji pro projekt hodnocení známkou C

ing. arch. Richard Sidej